

H. J. SPITZEN en dr. D. H. WESTER, *Uitgewerkte recepten ten gebruike bij OPWYRDA'S recepteerkunst*. Eerste hondertal. Negende herziene druk. Amsterdam, D. B. CENTEN, 1926. Prijs: f 1.60.

Dit werkje, dat bij het onderwijs in de recepteerkunst een zeer bruikbaar repetitorium blijft, is in deze uitgave opnieuw met de eischen des tijds in overeenstemming gebracht door het weglaten van ouderwetsche voorschriften, terwijl met de nieuwe uitgave der Pharmacopee rekening is gehouden.

J. PINKHOF.

H. C. VOORHOEVE, *De nuclealreactie van FEULGEN en ROSSENBECK en haar waarde voor de histologie*. Academisch Proefschrift. Amsterdam 1926.

Toen in 1924 FEULGEN en ROSSENBECK, op grond van physiologisch-chemisch onderzoek, een methode vonden om chromatine en in het algemeen nucleinezuur-houdende bestanddeelen in de cel met een vrij eenvoudige kleurmethode aan te toonen, is van verschillende kanten die methode in de histologie getoetst. Zij berust op den aldehyde-aard van thyminezuur, dat men door hydrolyse met zoutzuur uit het thymo-nucleinezuur kan vrij maken. Voor de aldehyde-reactie wordt kleurlooze zwaveligzure fuchtsine gebruikt. Roodpaars-kleurig in het weefsel geeft volgens de onderzoekers de plekken aan, waar zich nucleinezuurverbindingen bevinden. Deze z.g. *nucleal*-reactie is alleen bruikbaar bij hexosenhoudend, niet bij pentosenhoudend nucleinezuur, van daar, dat bijv. gistcelkernen de reactie niet geven. Paarskleuring met het bovengenoemde reagens komt ook een enkele maal voor, zonder dat men met nucleinezuurverbindingen heeft te doen, bijv. in korrelcellen van EHRLICH („mastzellen”), bij elastische vezels. Doch in die gevallen geschiedt de reactie zonder voorafgaande hydrolyse; zelfs verzwakt deze de reactie. Hoe men deze stof, welke onmiddellijk de aldehyde-reactie geeft, chemisch moet beschouwen, is nog onbekend.

Het is een zeer verdienstelijk werk van VOORHOEVE geweest in een proefschrift deze nieuwe veelbelovende methodiek zorgvuldig na te werken en haar bruikbaarheid te bevestigen. Daarna kon worden overgegaan tot verder onderzoek: n.m. te onderzoeken, in hoever verschillende in de literatuur beschreven basophilie bestanddeelen in het celplasma aan nucleinezuurverbindingen zijn toe te schrijven — een onderwerp, waarover in de histologie veel geschreven en gestreden is. Hij kon aldus de reeds door anderen vermoede feiten bevestigen, dat bij eenige sterk afscheidende kliercellen (zooals bijv. de spinkliercellen van de rups) nucleinezuurverbindingen uit de kern in het celplasma treden. Elders kon de uitgesproken meening worden weerlegd, dat keratohyalinekorrels, korrels der „Mastzellen”, chromidien, insluitsels in roode bloedlichaampjes (als kernresten beschreven) enz. uit nucleinezuurverbindingen zouden bestaan. Wat het laatste betreft, heeft hij slechts eenmaal — in het bloed van een patiënt, onmiddellijk na verwijdering van de milt — een positieve reactie in de bloed-

lichaampjes verkregen. Ook basophile roode bloedlichaampjes gaven nimmer de nuclealreactie.

Bevestigd werd de meening, dat de korrels van NISSL nucleine-zuurverbindingen bevatten en eveneens de basophile korrels, zooals men ze in het celplasma van vele eicellen in bij vertebrata vindt. Deze waarnemingen geven mij aanleiding er op te wijzen, dat ik, hoezeer de nucleal-reactie als een groote aanwinst voor de histologie waardeerend, toch de reactie met *nuclease* op nucleine-zuur-verbindingen in de cel, waarmede o.a. bovengenoemde feiten werden vastgelegd, als de reactie blijf beschouwen, aan welke wegens haar onweerlegbare juistheid het laatste woord toekomt. Positieve uitkomst met werkzame *nuclease*, negatieve uitkomst met dezelfde vloeistof, waarin de *nuclease* door koken vernietigd is, blijkt het zuiverst criterium, zooals ieder physiologisch-chemisch opgeleide histoloog onderschrijven zal. Ik meen, dat in dit proefschrift, dat ik overigens zeer op prijs stel, ten onrechte deze zeer specifieke enzymwerking met allerlei oude methodes over oplosbaarheid en onoplosbaarheid van celbestanddeelen door verschillende chemicalia, over één kam geschoren is.

M. A. VAN HERWERDEN.

*Arbeiten aus dem Pathologischen Institut der Universität
Helsingfors. Band IV. Lieferung 3 und 4. Jena, GUSTAV
FISCHER, 1926. Prijs: 12 mark.*

In deze aflevering schrijft AXEL WALLGREN, die vroeger reeds studiën over den celbouw van neutrophiele leucocyten en de stroombeweging van hun protoplasma-net heeft bekend gemaakt, nu over de morphologie, de morphogenie en de physiologie van de eosinophile leucocyten. Hij heeft deze cellen zeer nauwkeurig, terwijl zij nog leefden met donkerveldverlichting bestudeerd. Belangwekkend is zijn bespiegeling over het leven als gevolg van chemische en electrokinetische werkingen in het celprotoplasma.

HARRY CASTREN heeft den celbouw van eenige bindweefselgezwollen (fibromen, fibrosarcomen, sarcomen met polymorphecellen, waaronder ook reuzecelsarcomen) zeer nauwkeurig onderzocht en geeft van dien bouw een groot aantal keurige afbeeldingen. Hij vergelijkt de samenstelling dezer cellen met die van blastomateuse cellen, waarover hij vroeger onderzoekingen heeft verricht en bekend gemaakt.

In de vierde aflevering geeft J. J. CHYDENIUS den uitslag van zijn uitvoerig onderzoek van den fijneren bouw van de cellen van het corpus luteum. Hij heeft op even nauwkeurige wijze als CASTREN het microscopisch onderzoek verricht en een zeer belangrijke literatuurlijst aan zijn artikel toegevoegd.

Ten slotte bevat deze aflevering een „Beitrag zur Kenntnis des Magen-Darmkanals bei Arthro-, Nephro-, Kardiopathien” van OESTEN HOLSTI. Deze vergeleek gevallen van verongelukten met 15 gevallen van arthro-, nephro- en cardiopathieën en 13 gevallen van andere ziekten. Hij vond, zoowel wat het epitheliale